

[Anker Lau.]

den nugældende lov, som priskontrolrådet går ind for i sin skrivelse til handelsministeriet af 2. oktober 1950. Det er vel i og for sig et spørgsmål, der meget vel kan diskuteres, om rådet har kompetence til at fortolke loven, som sket er, eller om man ikke skulle overlade dette helt til rigsdagen. Jeg skal ikke komme nærmere ind på det, da vi nu i det udvalg, der kommer, har en mulighed for at give udtryk for rigsdagens stilling. Men selvom man vel nok hist og her kunne ønske nogle praktiske ændringer i den gældende lov, så må det stå os alle klart, at når loven forelægges uændret til forlængelse, er det ikke så meget selve loven, det her drejer sig om, men derimod den fortolkning, som priskontrolrådet har anlagt, og som ministeren har gjort til sin.

Hvis vi altså forlænger loven uforandret og iøvrigt ikke foretager os noget, så godkender vi dermed den fortolkning, som er nedlagt i omtalte skrivelse. Jeg skal ganske vist ikke gå i detaljer ved denne lejlighed, det bliver der mulighed for i det kommende udvalg, men det vil dog være rigtigt, at jeg siger noget om priskontrolrådets brev, som altså i denne forbindelse er det afgørende.

I skrivelserne tales der om faren ved den ukontrollerede adgang til at lægge genanskaffelsesprisen til grund, og så siges der — jeg anmoder om den højtærede formands tilladelse til et kort citat her og lidt senere i min tale —:

„Til imødegåelse af denne fare vil det formentlig være af den største betydning, om en vis kontrol med adgangen til at lægge genanskaffelsesprisen til grund kan udøves under hensyntagen til, hvorvidt virksomhederne er således stillet, at de må følge med i et muligt prisfald, så snart det måtte indtræffe.“

Man synes her at erkende, at hvis en virksomhed er således stillet, at den må følge med i et prisfald, må den have lov til at bruge genanskaffelsesprincippet, medens dette ikke bør være tilfældet, hvor virksomheden er i stand til at holde priserne oppe, også efter at et prisfald er indtruffet. Jeg ser ikke rettere, end at enhver forretning er nødt til at følge med nedad, når priserne falder og der er varer nok til at skabe konkurrence. Kun hvor der er tale om monopoler eller prisaftaler, vil det være muligt at holde priserne oppe, efter at et prisfald har sat ind, men i disse tilfælde har man hele tiden haft ret til at gribe ind. I almindelighed tror jeg, at vi roligt kan overlade

det til konkurrencen at bestemme, i hvor stor udstrækning genanskaffelsesprincippet bør anvendes.

I skrivelserne nævnes derefter den adgang, der er i § 13 til at øve en vis kontrol med hensyn til, i hvor høj grad genanskaffelsesprisen skal lægges til grund, og der er her, såvidt jeg kan se, ikke noget nyt. Her er jo tale om fastsættelse af maksimalpriser, som ikke kan forandres hvert øjeblik. Men så står der om selve forudsætningen for at anvende § 13 — jeg citerer —:

„Man antager nemlig, at den betingelse for anvendelsen af § 13, at konkurrencen ikke er tilstrækkelig virksom til at sikre fri prisdannelse, må siges at være opfyldt i de omtalte tilfælde af ekstraordinære prisstigninger. Endvidere antager man, at § 1, 2. stk., ikke kan anføres mod den omtalte anvendelse af § 13.“

Det er her, forekommer det mig, at der er grund til eftertanke. § 1, stk. 2, pålægger at tilstræbe så normale prisberegninger og prisdannelser som muligt. Jeg mener, at en konjunkturavance må siges at være en fuldt normal ting, som hører med i et sundt erhvervslivs udvikling, lige så vel som et konjunkturtab er det.

Det var det ene. Men derefter forekommer det mig meget betænkeligt at ville fastslå, at større prisstigninger uden hensyn til deres årsag uden videre er udtryk for, at konkurrence ikke er tilstrækkelig virksom til at sikre fri prisdannelse. Man kan ikke hindre prisstigninger, der kommer udefra. Det er, som jeg før nævnte, kun avancerne, man kan sætte ind overfor. Priserne kan altså, og det har vi jo set, stige ganske stærkt, uden at dette i mindste måde behøver at have forhold til den større eller mindre konkurrence. Når priserne stiger udefra eller produktionsomkostningerne stiger herhjemme, så må man simpelthen følge med opad, hvis man ikke ønsker at spise sin egen eller samfundets driftskapital op. Det er kun, hvis prisstigningen helt eller delvis er udtryk for for lille varemængde i forhold til behovet, at man med rette kan hævde, at kontrollen ikke er effektiv. Men hvis man vil anlægge den i rådets skrivelse omtalte fortolkning, må jeg i alle tilfælde anse det for rigtigt, at dette sker i forbindelse med en bedømmelse af den varemængde, der er tilstede på det pågældende område.

Prisdannelsen er jo et af de liberale balanceinstrumenter, som man har sat ud af kraft. Jeg erkender nødvendigheden heraf i en krigstid eller en krisetid med udpræget varemangel, men vi skal dog heller ikke helt glemme prisudviklingens samfundsmæssige